

Tussenstand verzelfstandiging openbaar onderwijs in West: verwachte nadelen uitgebleven

Aandachtspunten: kosten bedrijfsbureau AWBR en onderhoud scholen

De verzelfstandiging van het openbaar onderwijs in de stadsdelen West Binnen de Ring op 1 augustus 2007 levert tot nu toe nauwelijks de nadelen op die de stadsdeelraden vooraf verwachtten. Er is tot dusver weinig reden tot zorg over de autonomie van de scholen, de uitvoering van het extra door de stadsdelen gewenste onderwijsaanbod, de doelmatigheid van de nieuwe schoolorganisatie of het ontstaan van een grote, anonieme schoolorganisatie. Bovendien is de voorgenomen bezuiniging van € 1,5 miljoen bereikt. Wel zijn er bedreigingen in de nabije toekomst. Het betreft de kosten van het bestuur en de administratie van de nieuwe schoolorganisatie (AWBR) na 2011. Daarnaast verschillen de stadsdelen en AWBR nog van mening over financiering van een aantal onderdelen, waaronder het onderhoud van de scholen. Dit schrijft de Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam in zijn onderzoek *Verzelfstandiging van openbaar primair onderwijs in de stadsdelen West Binnen de Ring*, dat vandaag gepubliceerd wordt. In dit onderzoek - verricht op verzoek van 4 stadsdeelraden (Bos en Lommer, De Baarsjes, Oud-West en Westerpark) - maakt de rekenkamer een tussenstand op van de gevolgen van de verzelfstandiging.

Verzelfstandiging openbaar onderwijs

Sinds de jaren negentig van de vorige eeuw is er sprake van een proces van verzelfstandiging in het openbaar primair onderwijs. Hierbij gaat de verantwoordelijkheid voor het openbaar primair onderwijs over van de gemeente (in Amsterdam: de stadsdelen) naar een zelfstandig schoolbestuur. Doel hiervan is de scholen meer verantwoordelijkheid te geven voor het realiseren van hun doelen en professioneler en slagvaardiger te maken. Door de verzelfstandiging verliezen de stadsdelen hun 'dubbele pet' van bestuurder van het openbaar onderwijs en verantwoordelijke voor het beleid in het gehele (openbare én bijzondere) onderwijs.

De scholen in de stadsdelen West Binnen de Ring zijn op 1 augustus 2007 verzelfstandigd in de stichting Amsterdam West Binnen de Ring (AWBR). Het gaat om 17 scholen met gezamenlijk ruim 4.400 leerlingen en bijna 570 personeelsleden. Bij de verzelfstandiging zijn alle schoolbestuurlijke taken en bevoegdheden overgegaan van de stadsdelen naar AWBR. Daarnaast heeft AWBR een som van €2.575.000 als 'bruidsschat' van de stadsdelen meegekregen om in de eerste 5 jaar (2007 tot en met 2011) van zijn bestaan te voorzien in de opbouw van de nieuwe bestuurlijke organisatie.

Bij de verzelfstandiging maakten de stadsdeelraden zich zorgen over de volgende zaken:

- Blijft het extra onderwijsaanbod in stand?
- Is de identiteit en de autonomie van de scholen gewaarborgd?
- Zijn financiële afspraken nageleefd?
- Hoe beleven personeel en ouders de verzelfstandiging?

Extra onderwijsaanbod komt grotendeels tot stand

De scholen weten de zogeheten consensusvoorzieningen (schoolzwemmen en schooltuinwerk) ook na de verzelfstandiging grotendeels voort te zetten. Ook het andere extra door de stadsdelen gewenste onderwijsaanbod (extra gymnastiek, weerbaarheids-trainingen, huiswerkbegeleiding) voeren de scholen uit, met enkele uitzonderingen (muziekfestival en –atelier in De Baarsjes, ICT-traject in Bos en Lommer en milieu-educatie in Oud-West). De meeste scholen bieden echter geen huiswerkbegeleiding aan.

Identiteit en autonomie

Scholen kunnen in de regel hun eigen profiel of onderwijsconcept bepalen, tenzij sprake is van een zwakke school. In de praktijk heeft AWBR ingegrepen bij 3 scholen (Bos en Lommer, Spaarndammer en Narcis Querido).

Financiële afspraken

De jaarlijkse kosten van de AWBR-organisatie zijn minder groot (circa € 850.000) dan de voormalige kosten voor aansturing van de scholen bij stadsdelen (ruim € 1 miljoen). Verder is de voorgenomen bezuiniging (jaarlijks € 1,5 miljoen) bij de stadsdelen ruim (€ 1,7 miljoen) gerealiseerd. De rekenkamer ziet nog risico's dat AWBR de noodzakelijke bezuinigingen na 2011 - als de incidentele bijdrage ('de bruidschatregeling') eindigt - niet weet te realiseren, waardoor er alsnog een beroep moet worden gedaan op een bijdrage vanuit de stadsdelen.

Beleving verzelfstandigin

Het personeel van AWBR is hoofdzakelijk positief over de gevolgen van de verzelfstandiging. Wel is er kritiek op het tempo waarmee AWBR veranderingen doorvoert, zoals bij passend onderwijs (de integratie in het reguliere onderwijs van kinderen met een beperking). Ouders merken nog weinig van de verzelfstandiging, omdat in de dagelijkse gang van zaken op scholen nog weinig is veranderd.